

Sygn. akt **VI RCa 100/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Rutkowska

Sędziowie: SO Hanna Niewiadomska

SR del. do SO Marek Maculewicz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2014 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **C. W.**

przeciwko małoletniemu **R. W.** i małoletniej **J. W.** reprezentowanym przez ustawową przedstawicielkę S. S. (1)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku

z dnia 4 marca 2014 roku

sygn. akt III RC 471/13

apelację oddala.

Sygn. akt VI RCa 100/14

UZASADNIENIE

C. W. wystąpił przeciwko małoletnim **R. W.** i **J. W.** reprezentowanym przez matkę S. S. (1) z powództwem o obniżenie alimentów z kwoty po 700 zł miesięcznie do kwoty po 400 zł miesięcznie na rzecz małoletniego R. i z kwoty po 500 zł do kwoty po 300 zł miesięcznie na rzecz małoletniej J..

W uzasadnieniu powództwa wywodził, iż nastąpiło istotne pogorszenie jego sytuacji materialnej, co uniemożliwia mu wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego w dotychczasowym zakresie. Podnosił, że jego wynagrodzenie brutto w wysokości 1600 zł miesięcznie, które stanowi jedyne źródło dochodu, nie pozwala mu na zadośćuczynienie obowiązkowi alimentacyjnemu i poniesienie kosztów utrzymania własnej osoby. W związku z powyższym nastąpiła zmiana stosunków, uzasadniająca obniżenie alimentów w przedmiotowej sprawie.

Matka małoletnich (...) wniosła o oddalenie powództwa. Podniosła, że od ostatniej sprawy alimentacyjnej nie uległy zmniejszeniu potrzeby małoletnich powodów, a wprost przeciwnie - potrzeby te rosną wraz z wiekiem dzieci, a ona nie jest w stanie w całości im sprostać, gdyż sama znajduje się w trudnej sytuacji. Podniosła też, że z uwagi na konieczność sprawowania stałej opieki nad małoletnim R. W., nie jest ona w stanie podjąć

jakiegokolwiek zatrudnienia. Podkreślała, że syn jest dzieckiem niepełnosprawnym w znacznym stopniu. Cierpi na rzadkie schorzenie, tzw. zespół (...) (padaczka lekooporna). Z uwagi na częste napady padaczkowe wymaga on stałej opieki osoby dorosłej. Wskazywała dodatkowo, że dziecko w tym roku było trzykrotnie hospitalizowane w O.. Małoletni pomimo ukończonych (...) lat cechuje się rozwojem psychofizycznym na poziomie 2,5 - 3 letniego dziecka, co powoduje że nie jest samodzielny. Młodsza córka J. również jest dzieckiem wymagającym regularnego leczenia, gdyż od urodzenia jest alergikiem, a to wiąże się z dodatkowymi kosztami jej utrzymania. Schorzenia małych dzieci powodują znaczne koszty, którym ona nie jest w stanie sprostać. Obniżenie świadczeń alimentacyjnych będzie godziło w dobro małych dzieci, albowiem zostaną one w znacznym zakresie pozbawione realizacji swoich usprawiedliwionych potrzeb. Jej zdaniem nie nastąpiła zmiana stosunków skutkująca obniżeniem obowiązku alimentacyjnego powoda, tym bardziej, że poza alimentami powód w żaden inny sposób nie wspiera małych dzieci i cały ciężar ich wychowania spoczywa na matce. Obniżenie alimentów skutkowałoby niemożnością zaspokojenia ich usprawiedliwionych potrzeb.

Sąd Rejonowy w Giżycku wyrokiem z dnia 04 marca 2014 r. w sprawie III RC 471/13 oddalił powództwo. Sąd ten ustalił i zważył, że wyrokiem tego Sądu z dnia 28 listopada 2012 r. w sprawie III RC 422/12 ustalono alimenty od C. W. na rzecz małej J. W. w kwocie po 500 zł miesięcznie oraz na rzecz małego R. W. w wysokości po 900 zł miesięcznie. Na skutek apelacji wniesionej przez C. W. Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie VI R Ca 41/13 zmienił zaskarżony wyrok i obniżył alimenty na rzecz R. W. do kwoty po 700 zł miesięcznie, oddalając w pozostałej części powództwo i apelację.

Zgodnie z przepisem art.138 krio w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Od daty wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, tj. od 27 marca 2013 r. do czasu wniesienia powództwa w przedmiotowej sprawie, tj. do dnia 21 października 2013 r. upłynęło 7 miesięcy, usprawiedliwione potrzeby małych dzieci w tym okresie nie uległy zmniejszeniu, albowiem w miarę upływu czasu wraz z wiekiem rosną potrzeby dziecka.

Małoletni pozwani R. W. i J. W. zamieszkują wraz z matką u dziadków ojczystych, którzy posiadają dwupokojowe mieszkanie w bloku. Zajmują tam jeden pokój. Matka małych prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z rodzicami. Dokłada im połowę kosztów utrzymania mieszkania, co stanowi miesięcznie kwotę około 360 zł. Dodatkowo dokłada 22 zł miesięcznie do opłaty za internet, a za telefon płaci 50 zł miesięcznie. Matka małych, z uwagi na konieczność sprawowania osobistej pieczy nad niepełnosprawnym, wymagającym stałej rehabilitacji synem R., zrezygnowała z zatrudnienia i w związku z tym otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 620 zł miesięcznie. Dodatkowo otrzymuje ona na syna zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie, które to świadczenia przyznane zostały do 31 marca 2016 r. oraz na dwoje dzieci zasiłki rodzinne w kwocie po 106 zł na dziecko, przyznane do 31 października 2014 r. Zatem trzyosobowa rodzina S. S. (1) utrzymuje się jedynie ze świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz alimentów od powoda. Kwoty te nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich usprawiedliwionych potrzeb rodziny, co powoduje, że zmuszeni są korzystać z doraźnych form pomocy społecznej oraz dodatków m.in. z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Sam koszt stałych leków przeciwpadaczkowych dla niepełnosprawnego R. wynosi około 150 zł miesięcznie, plus leki osłonowe około 60 zł miesięcznie, do tego dochodzi koszt leków przeciwko przeziębieniu, przeciwbólowych, antybiotyków i witamin w kwocie około 50 zł miesięcznie. Chłopiec jest pod opieką Ośrodka (...) w G. od 4 miesięcy życia z powodu zaburzeń rozwoju psychoruchowego. W drugim roku życia zdiagnozowano u niego padaczkę lekooporną (zespół (...)). Skutkiem tej choroby jest opóźnienie rozwoju psychoruchowego. Obecnie chłopiec objęty jest opieką przez pedagoga, logopedę i fizjoterapeutę. Z uwagi na stan jego zdrowia jego matka zmuszona jest występować do Ministra Zdrowia o wyrażenie zgody na sprowadzenie z zagranicy niezbędnych dla niego leków. Małoletni w roku 2013 był trzykrotnie hospitalizowany. Natomiast łączny koszt leków dla małej J., która jest dzieckiem alergicznym, wynosi około 165 zł miesięcznie. Do kosztów utrzymania małych dzieci dochodzą też wydatki związane z comiesięcznym dojazdem matki z R.

do specjalistycznej placówki w O., jak również związane z dowozem chłopca taksówką na zajęcia w Ośrodku (...) w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych.

Od czasu ostatniej sprawy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego stron nie zaistniała zmiana stosunków, polegająca na zmniejszeniu lub ustaniu możliwości zarobkowych zobowiązanego do alimentacji C. W.. Powód C. W. posiada na utrzymaniu tylko małoletnich pozwanych R. i J. W., którzy są bliźniakami. Zamieszkuje sam w mieszkaniu o powierzchni 53 m² w O., na zakup którego zaciągnął kredyt w kwocie 130.000 zł, a miesięczna rata spłaty wynosi około 800 zł. Za energię płaci około 80 zł, za wodę 20 - 30 zł miesięcznie. Ponadto opłaca roczny podatek gruntowy w wysokości około 500 zł oraz za wywóz nieczystości płynnych rocznie kwotę 700- 800 zł. Na zakup opału wydaje rocznie kwotę 1000-1500 zł. Powód z zawodu jest ichtiologiem, a ostatnio był zatrudniony w Ośrodku (...) jako menager. Wcześniej pracował w Grupie (...) Sp. z o.o. jako koordynator d.s. portu. Zaś w okresie, gdy zaciągał kredyt na zakup mieszkania, był pracownikiem Gospodarstwa (...) w M.. Aktualnie powód jest osobą bezrobotną, zarejestrowaną w PUP. W trakcie rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Olsztynie w dniu 27 marca 2013 r. również był osobą bezrobotną. A zatem nic się nie zmieniło po stronie powoda od czasu tamtej rozprawy. Poprzednio i aktualnie jest on osobą bezrobotną. Sąd Rejonowy podniósł, że status powoda jako osoby bezrobotnej, nie jest wyznacznikiem jego możliwości zarobkowych i majątkowych, albowiem osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, zwłaszcza względem dzieci, które nie są zdolne do samodzielnego utrzymania się, winien w pełni wykorzystywać wszelkie możliwości w celu uzyskiwania dochodów do zaspokojenia potrzeb dzieci uprawnionych do alimentacji. Powód jest młodym, (...) letnim mężczyzną zdolnym do pracy, winien zatem poczynić starania w uzyskaniu zatrudnienia nie tylko na tutejszym terenie, ale również na terenie całego kraju, bądź poza jego granicami, zyskując dzięki temu środki finansowe pozwalające na zadośćuczynienie obowiązkowi alimentacyjnemu przynajmniej w dotychczasowym zakresie. W ocenie Sądu Rejonowego powód przy dołożeniu odpowiednich starań powinien uzyskać dochody umożliwiające partycypowanie w kosztach utrzymania małoletnich dzieci w dotychczasowym zakresie, zwłaszcza w tej szczególnej sytuacji życiowej syna R., który z uwagi na stan zdrowia wymaga stałej opieki, korzystania z rehabilitacji i specjalistycznych konsultacji w O., a jego matka zmuszona jest poświęcać mu dużo czasu, jak również dowozić go na codzienne zajęcia do Ośrodka (...), jak również w szczególnej sytuacji zdrowotnej córki J., która jest dzieckiem alergicznym i wymaga odpowiedniej diety i przyjmowania stałych leków. Zdaniem Sądu Rejonowego oczywistym jest, że w tej sytuacji matka małoletnich pozwanych nie może podjąć zatrudnienia, które umożliwiłoby zdobycie dodatkowych środków finansowych na potrzeby rodziny, gdyż musi zająć się niepełnosprawnym synem. Matka małoletnich S. S. (1) zamieszkuje wspólnie z dziećmi i sprawuje nad nimi pieczę, czyni osobiste starania o ich rozwój fizyczny i umysłowy, przez co wykonuje już swój obowiązek alimentacyjny wobec nich w myśl art. 135 § 2 kro. Natomiast powód C. W., który nie mieszka razem z dziećmi, alimentuje je jedynie poprzez dostarczanie środków finansowych w postaci alimentów. Nie uczestniczy on w żaden sposób w procesie ich wychowania i dbania o ich rozwój fizyczny i umysłowy. Powinien zatem przynajmniej w dotychczasowej wysokości łożyć na ich utrzymanie.

Od powyższego wyroku **apelację** złożył **powód C. W.**. Zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 135 § 1 kro, poprzez uznanie, iż zarobkowe i majątkowe możliwości powoda umożliwiają łożenie na rzecz małoletnich dzieci alimentów w dotychczasowej wysokości, tj. 1.200 zł,
2. sprzeczność ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, iż powód przy dołożeniu odpowiednich starań w uzyskaniu zatrudnienia powinien uzyskać dochody umożliwiające partycypowanie w kosztach utrzymania małoletnich dzieci w dotychczasowym zakresie,

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie alimentów zasądzonych od powoda na rzecz:

- a) małoletniego pozwanego R. W. z kwoty 700 zł miesięcznie, do kwoty 400 zł miesięcznie, płatnych do dnia ostatniego miesiąca z odsetkami w razie niedotrzymania terminu,
- b) małoletniej pozwanej J. W. z kwoty 500 zł miesięcznie, do kwoty 300 zł miesięcznie, płatnych do dnia ostatniego miesiąca z odsetkami w razie niedotrzymania terminu.

W uzasadnieniu apelacji powód podniósł, że wyznacznikiem jego możliwości płatniczych jest wysokość jego dochodów. Powód jest osobą bezrobotną, a jego jedynym dochodem jest zasiłek dla bezrobotnych w kwocie 796,20 zł brutto. Z dołączonych do akt sprawy dokumentów wykazujących zobowiązania finansowe powoda wynika, iż łączny miesięczny koszt tych obciążeń wraz z ratą alimentacyjną na rzecz małoletnich dzieci wynosi około 3 000 zł. I tak:

- 1) rata stała złotowego mieszkaniowego kredytu hipotecznego - 882,72 zł,
- 2) średni miesięczny abonament telefoniczny - 106,33 zł,
- 3) średnia miesięczna opłata za energię elektryczną - 72,48 zł,
- 4) średnia miesięczna opłata za wodę - 27,25 zł,
- 5) opłata za wywóz śmieci - 8,00 zł,
- 6) żywność - około 600 zł.

Dodatkowo powód uiszcza następujące opłaty cykliczne:

- 7) opłata roczna za ubezpieczenie mieszkania - 141,12 zł,
- 8) opłata kwartalna za podatek od nieruchomości - 151 zł,
- 9) opłata roczna za wywóz nieczystości płynnych - 640,01 zł,
- 10) opłata roczna za użytkowanie wieczyste w nieruchomości wspólnej - 124,07 zł,
- 11) opłata roczna za czyszczenie przewodów kominowych - 50 zł,
- 12) zakup drewna na opał na sezon grzewczy - 1.000 zł.

Z powyższego zestawienia wynika, że miesięczne koszty stałe czterokrotnie przewyższają kwotę zasiłku dla bezrobotnych. W toku postępowania sądowego powód podnosił, iż by zaspokoić wszystkie zobowiązania, zmuszony jest pożyczać pieniądze od znajomych, których nie ma z czego oddać, w związku z czym jego sytuacja majątkowa stale się pogarsza. Dlatego też nie sposób jest uznać, iż zarobkowe i majątkowe możliwości powoda umożliwiają łożenie na rzecz małoletnich dzieci alimentów w dotychczasowej wysokości, tj. 1.200 zł. Sąd I instancji w sposób nieuprawniony przyjął, iż powód przy dołożeniu odpowiednich starań w uzyskaniu zatrudnienia powinien uzyskać dochody umożliwiające partycypowanie w kosztach utrzymania małoletnich dzieci w dotychczasowym zakresie. Powód jest z zawodu ichtiologiem, jest to zawód specyficzny, na który jest niewielkie zapotrzebowanie na rynku pracy. Przykładowo w ogólnopolskiej internetowej Centralnej Bazie Ofert Pracy Publicznych Służb zatrudnienia aktualnie nie ma ani jednej oferty pracy skierowanej do ichtiologa. Taka ocena Sądu I instancji świadczy o nie uwzględnieniu zasad swobodnej oceny dowodów, zasad doświadczenia życiowego i logiki. Sąd zastosował sprzeczną z materiałem dowodowym w tej sprawie jego ocenę. Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają takie czynniki, jak logiczny, ustawowy i ideologiczny. Przez czynnik logiczny należy rozumieć wyprowadzanie z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie poprawnych. Przez czynnik ustawowy należy rozumieć taką ocenę dowodów, że odpowiada ona pewnym warunkom określonym przez prawo procesowe. Zaś przez czynnik ideologiczny należy rozumieć świadomość prawną sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa. W tej sprawie wszystkie trzy czynniki zostały zachwiane, co przełożyło się na treść orzeczenia, w którym Sąd I instancji uznał, iż powód przy dołożeniu odpowiednich starań w uzyskaniu zatrudnienia powinien uzyskać dochody umożliwiające partycypowanie w kosztach utrzymania małoletnich dzieci w dotychczasowym zakresie.

Matka małoletnich pozwanych S. S. (1) w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację podniosła, że w razie ograniczenia świadczenia alimentacyjnego nie byłaby w stanie utrzymać

rodziny, ponieważ już w obecnej sytuacji ledwie wiąże koniec z końcem. Znacznych kosztów, które ponosi na dzieci, nie jest w stanie zaspokoić samodzielnie, gdyż nie może podjąć zatrudnienia ze względu na opiekę nad niepełnosprawnym synkiem. Zmniejszenie świadczenia alimentacyjnego będzie działaniem, które będzie godzić w dobro dzieci, albowiem zostaną one w znacznym stopniu pozbawione realizacji swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wszystkie istotne w sprawie okoliczności faktyczne, zgodnie z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Sąd Okręgowy w pełni ustalenia te podziela. Także wnioski wynikające z tych ustaleń nie budzą żadnych wątpliwości i jako takie zasługują na akceptację. Jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy, prawną podstawą rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia powoda jest przepis art. 138 kro, zgodnie z którym tylko w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 25.05.1999 r., I CKN 274/99, nie publ.) podstawą powództwa z art. 138 kro może być tylko taka zmiana stosunków, która nastąpiła nie wcześniej niż po uprawomocnieniu się wyroku zasądającego alimenty. Ponadto przez zmianę stosunków rozumie się istotne zwiększenie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego do alimentacji, istotne zwiększenie się uprawnionych potrzeb uprawnionych lub istotne zmniejszenie się możliwości zaspakajania potrzeb własnymi siłami. Wynika z tego, że rozstrzygnięcie o żądaniu opartym na art. 138 kro wymaga porównania stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich zmianie .

Biorąc pod uwagę zebrany w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy słusznie uznał, że od czasu ostatniej regulacji wysokości alimentów sytuacja powoda nie uległa istotnym zmianom w rozumieniu przepisu art. 138 kro, a tym samym brak jest podstaw uzasadniających uwzględnienie żądania obniżenia alimentów. Sąd Okręgowy uznał za wyczerpującą w tym zakresie argumentację przytoczoną przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a powołane przez powoda zarzuty apelacyjne za niezasadne.

Co prawda aktualna sytuacja finansowa powoda nie jest łatwa, a kwota jego miesięcznych obciążeń wysoka, jednakże jego możliwości zarobkowych nie można odnosić wyłącznie do wysokości przyznanego mu zasiłku dla bezrobotnych i do posiadanego zawodu ichtiologa. Powód, przy dołożeniu odpowiednich starań, powinien uzyskać dochody umożliwiające partycypowanie w kosztach utrzymania małoletnich dzieci w dotychczasowym zakresie, zwłaszcza wobec wysokich kosztów leczenia dzieci. W kontekście wydatków tych usprawiedliwione potrzeby małoletnich pozwanych są tak wysokie, że nawet przy zachowaniu dotychczasowej wysokości alimentów, matka pozwanych nie jest w stanie zaspokoić wszystkich tych potrzeb. Obniżenie należnych małoletnim pozwany alimentów godziłoby więc w dobro dzieci, albowiem utrudniałoby zaspokajanie chociażby ich podstawowych potrzeb. A potrzeby te od ostatniej sprawy alimentacyjnej nie tylko nie uległy zmniejszeniu, a wzrosły wraz z wiekiem dzieci. Matka małoletnich pozwanych nie jest w stanie potrzebom tym sprostać w takim zakresie jak powód, albowiem sama znajduje się w trudniejszej od powoda sytuacji, nie może podjąć zatrudnienia, gdyż musi zajmować się niepełnosprawnym synem.

Z uwagi na powyższe, na podstawie przepisu art. 385 kpc, orzeczono jak w sentencji wyroku.